

OPCIÓ A

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) traduir un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

CARACTERÍSTIQUES DE LA JOVENTUT ROMANA

Romana iuuentus per laborem in castris usum militiae discebat et in armis magis quam in conuiuiis libidinem habebat. Nullus labor insolitus erat talibus uiris, nullus locus asper aut arduus erat, nullus armatus hostis formidulosus. Iuuenes laudis auidi et pecuniae liberales erant; gloriam ingentem, diuitias honestas uolebant. (SAL-LUSTI, *La conjuració de Catilina*, 7, 4 – 6)

LÈXIC (per ordre alfabètic)

asper, *-era*, *-erum*: difícil.

diuitiae, *-arum* (f. pl.): riqueses.

formidulosus, *-a*, *-um*: temible.

liberalis, *-e* (adj.): generós.

libido, *-inis* (f.): afecció.

usus, *-us* (m.): pràctica.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadern de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Quina de les expressions proposades pot substituir els mots assenyalats en negreta de cada número, **mantenint la correcció gramatical** de la frase encara que en canvi el sentit? Recordeu que una elecció errònia serà penalitzada.

1. *Romana iuuentus* ***in castris*** *usum militiae discebat*

- tales uiros
- per laborem
- magis quam in conuiuiis

2. *Iuuenes* ***laudis auidi*** *erant*

- diuitiarum honestarum
- cum laboribus
- formidulosus hostibus

Exercici 3 [2 punts]

Si heu estudiat el procés de formació de les llengües romàniques, recordareu què signifiquen els conceptes de **substrat**, **superstrat** i **adstrat**. Digueu amb quin d'aquests tres conceptes es pot relacionar cadascun dels quatre fets lingüístics que descrivim a continuació.

1. El francès ha contribuït amb una part del seu lèxic a augmentar les possibilitats lingüístiques del català. Hi ha gal·licismes procedents de les primeres relacions de francesos amb el territori (com *frare*, *homenatge*, *missatge*, *vianda*) i d'altres d'origen modern, posteriors al segle XVIII (com *borsa*, *croqueta*, *fitxa*, *silueta*).
2. En català existeix una sèrie de mots en què apareix un sufix *-rr-* l'origen del qual sembla atribuïble a la base iberobasca de la llengua anterior a la dominació romana, per exemple, *esquerre*, *pissarra*, *gavarra*, *garriga*, *socarrar*, *paparra*.
3. La invasió i la dominació àrabs van deixar una empremta important en el lèxic i en la toponímia catalans, sobretot en els de la part meridional (comarques de la Catalunya Nova i el País Valencià) i Mallorca, que van quedar entre quatre i cinc segles sota domini musulmà; per exemple, els topònims Massalcoreig, Benissalem, Burjassot, o mots d'ús comú com *arracades*, *flassada*, *setrill*, *taronja*, etc.
4. El veïnatge geogràfic, en la llengua antiga, i la pressió de ser la llengua oficial de l'Estat, en la llengua moderna, han fet que en el català hi hagi molts castellanismes, especialment lèxics, per exemple, *amo*, *bodega*, *castigar*, *falta*, etc.

Exercici 4 [2 punts]

En el text que acabeu de traduir, Sal·lusti descriu un aspecte del caràcter dels joves romans. En un mínim de quinze línies (aprox. 150 mots), expliqueu quines eren les activitats pròpies dels nens i els joves romans dels dos sexes. Com a guia de la vostra exposició us suggerim que penseu, per exemple, en l'educació, en les cerimònies de pas de la infància a la joventut, en el matrimoni, en els inicis de la carrera política, etc. **No us oblideu de fer referència també al món femení.**

OPCIÓ B

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) traduir un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

CARACTERÍSTIQUES DE LA JOVENTUT ROMANA

Romana iuuentus per laborem in castris usum militiae discebat et in armis magis quam in conuiuiis libidinem habebat. Nullus labor insolitus erat talibus uiris, nullus locus asper aut arduus erat, nullus armatus hostis formidulosus. Iuuenes laudis auidi et pecuniae liberales erant; gloriam ingentem, diuitias honestas uolebant. (SAL·LUSTI, *La conjuració de Catilina*, 7, 4 – 6)

LÈXIC (per ordre alfabètic)

asper, -era, -erum: difícil.

diuitiae, -arum (f. pl.): riqueses.

formidulosus, -a, -um: temible.

liberalis, -e (adj.): generós.

libido, -inis (f.): afecció.

usus, -us (m.): pràctica.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadern de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Quina de les frases proposades a continuació **reflecteix millor** el sentit de la frase del text *Iuuenes liberales pecuniae erant; gloriam, diuitias honestas uolebant*? Recordeu que una elecció errònia serà penalitzada.

- Iuuenes Romani liberales pecuniae erant sed gloriam et diuitias honestas uolebant.
- Romana iuuentus liberalis pecuniae erat gloriamque, diuitias honestas uolebat.
- Romae iuuenes liberales pecuniae erant; non gloriam sed diuitias honestas uolebant.

Exercici 3 [2 punts]

En cadascun dels fragments següents es descriu un **grup social diferent** que constituïa la societat romana. Anoteu en el vostre quadern de respostes de quin es tracta en cada cas.

1. Nom amb què es designaven els esclaus als quals es concedia la llibertat. L'organització social romana va permetre que es dediquessin a activitats que els van procurar fortuna i importància com ara algunes professions qualificades (mestres, metges, arquitectes), activitats comercials, activitats relacionades amb l'administració pública i el govern de l'imperi, etc.
2. Nom amb què es designava la classe de ciutadans romans que originàriament formaven la secció de cavalleria de l'exèrcit i als quals l'Estat donava un cavall a càrrec de l'erari públic. Al final de la república, però, el nom designava simplement tots els ciutadans acomodats, banquers, homes de negocis i administradors que no pertanyien a la classe senatorial.
3. Nom amb què es designava el grup d'aristòcrates que pertanyien a algunes famílies romanes concretes que la tradició vinculava a la fundació de Roma i que, per tant, eren considerats els *patres* o «pares de la pàtria».
4. Nom d'un dels dos grups en què, segons la tradició, es va dividir la població de Roma des dels primers temps. Als inicis de l'època republicana, aquest grup va protagonitzar molts enfrontaments amb l'aristocràcia fins que va aconseguir tenir els mateixos drets polítics i civils. Una vegada eliminades les diferències polítiques, la distinció entre els dos grups va ser purament formal: per exemple, els membres d'aquest grup social van continuar tenint en exclusiva la prerrogativa d'accedir al tribonat de la plebs.

Exercici 4 [2 punts]

Tingueu presents les característiques generals de l'art romà, observeu els retrats que hi ha a continuació i responeu a les preguntes següents en el vostre quadern de respostes:

1. Hi ha tres retrats que representen l'emperador Caracal·la (segle III). Quins són?
2. Quins trets individualitzadors del personatge us han fet decidir la vostra resposta?
3. Creieu que es coneix el nom de l'escultor d'aquestes obres? Per què?
4. Quin objectiu creieu que tenia escampar la figura de l'emperador arreu de l'imperi?

Número 1

Número 2

Número 3

Número 4

Número 5

Número 6

OPCIÓ A

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) traduir un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

AUGUST, CONSTRUCTOR I PROMOTOR D'OBRA PÚBLICA

Augustus publica opera plurima exstruxit,¹ e quibus praecipua fuerunt: forum cum aede Martis, templum Apollinis in Palatio, aedes Iouis² in Capitolio. Quaedam opera sub nomine alieno etiam fecit: porticum basilicamque Gai et Lucii, porticus Liuiaae et Octaviae theatrumque Marcelli. Alueum Tiberis laxavit ac repurgavit. Aedes sacras vetustate collapsas refecit. (SÜETONI, *Vida d'August*, 29-30)

¹ És una forma del verb *exstruo*.

² Prové de la forma *Iuppiter, Iouis*.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

aedes, -is (f.): santuari.

alienus, -a, -um: d'un altre.

alueus, -i (m.): llit [d'un riu], llera.

Apollo, -inis (m.): Apol·lo.

Gaius, -ii (m.): Gai [nét d'August].

Livia, -ae (f.): Lívia.

Marcellus, -i (m.): Marcel [nebot d'August].

opus, operis (n.): obra.

praecipuus, -a, -um: principal.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadern de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Fixeu-vos bé en la frase que acabeu de traduir **Augusti opera praecipua fuerunt forum cum aede Martis et templum in Palatio**. Sense variar el cas dels mots assenyalats en negreta, substituïu-los pels que apareixen entre claudàtors enunciats en nominatiu i genitiu.

_____ [Caesar, -ris] *opera praecipua fuerunt forum cum* _____

[templum, -i] _____ [Venus, Veneris] *et* _____ [basilica, -ae] *in foro*.

Exercici 3 [2 punts]

A continuació teniu quatre fragments de diverses obres de la literatura llatina. Fixeu-vos en el tema i en el to de cada fragment i digueu a quin **gènere literari** pertany cadascun.

1. Aquell dia només hi hagué escaramusses de cavalleria arran de l'aigua, i els exèrcits es mantingueren en les seves posicions: els gals, perquè esperaven més tropes que encara no els havien arribat; Cèsar, per si, en fer veure que tenia por, podia atreure els enemics al seu propi terreny part ençà de la vall, davant el campament.
2. Per on començaré a contar els teus desdenys, oh Cíntia meva? Quin és, Cíntia, el primer motiu de plor que em dónes? Jo, que fa poc em comptava entre els amants feliços, ara pel teu amor em veig obligat a portar el senyal de l'afront. Com he merescut un càstig tan gran? Quins encanteris et canvien? Tant de bo tornessis a mi, com cert és que cap altra dona lleugera ha trepitjat el meu lllindar amb els seus peus formosos!
3. Observo, senadors, que els vostres rostres i els vostres ulls s'han girat tots cap a mi; observo que esteu preocupats no sols pel perill que correu vosaltres i la república, sinó també pel que corro jo. La vostra benevolència envers mi m'ajuda en les desgràcies i m'és grata en el dolor, però pels déus immortals, deixeu-la córrer, oblideu-vos de la meva salvació i penseu en vosaltres i els vostres fills!
4. L'acumulació de diners porta el neguit i la fam de tenir-ne més... Com més guanys un home s'haurà negat a si mateix, més n'obtindrà dels déus; m'encamino nu al camp dels qui no desitgen res i abandono el partit dels rics... Un rierol d'aigua clara, un bosc de poques jovades i la lleialtat de les meves collites són uns béns que passen desapercibuts a aquell que governa la fèrtil Àfrica, i tanmateix són més venturosos.

Exercici 4 [2 punts]

El text que acabeu de traduir parla d'August, que va ser el primer emperador romà. En un mínim de quinze línies (aprox. 150 mots), expliqueu les característiques principals de la nova forma de govern imperial en comparació amb el govern republicà anterior; digueu quin fet bèl·lic es considera que va posar fi a la república romana i quins en van ser els protagonistes; finalment, esmenteu les dues grans etapes en què la historiografia divideix l'època imperial, fixe'u-ne la cronologia i assenya'leu quina és la diferència més important que hi ha entre elles quant a la forma de governar l'imperi; digueu també quina va ser la darrera modificació en la forma de governar l'imperi duta a terme per l'emperador Teodosi.

OPCIÓ B

La prova consisteix a fer quatre exercicis: (1) traduir un text, (2) resoldre una qüestió de morfosintaxi, (3) resoldre una qüestió sobre llengua o civilització romana, i (4) exposar breument un tema de llengua o de civilització romana.

TEXT

AUGUST, CONSTRUCTOR I PROMOTOR D'OBRA PÚBLICA

Augustus publica opera plurima exstruxit,¹ e quibus praecipua fuerunt: forum cum aede Martis, templum Apollinis in Palatio, aedes Iouis² in Capitolio. Quaedam opera sub nomine alieno etiam fecit: porticum basilicamque Gai et Lucii, porticus Liviae et Octaviae theatrumque Marcelli. Alueum Tiberis laxavit ac repurgavit. Aedes sacras vetustate collapsas refecit. (SÜETONI, *Vida d'August*, 29-30)

¹ És una forma del verb *exstruo*.

² Prové de de la forma *Iuppiter*, *Iouis*.

LÈXIC (per ordre alfabètic)

aedes, *-is* (f.): santuari.

alienus, *-a*, *-um*: d'un altre.

alueus, *-i* (m.): llit [d'un riu], llera.

Apollo, *-inis* (m.): Apol·lo.

Gaius, *-ii* (m.): Gai [nét d'August].

Livia, *-ae* (f.): Lívia.

Marcellus, *-i* (m.): Marcel [nebot d'August].

opus, *operis* (n.): obra.

praecipuus, *-a*, *-um*: principal.

Exercici 1 [5 punts]

Traduïu el text en el quadern de respostes.

Exercici 2 [1 punt]

Fixeu-vos en les frases que acabeu de traduir *Augustus publica opera exstruxit. Alueum Tiberis laxavit ac repurgavit. Aedes sacras refecit*. A continuació transformeu totes les formes verbals en **present d'indicatiu**, si escau.

Exercici 3 [2 punts]

Després de llegir **amb molta atenció** les regles de derivació que han actuat en cada un dels casos següents, escolliu el mot català que procedeix de cada mot llatí que teniu a continuació. Recordeu que una elecció errònia serà penalitzada.

1. **Catell(um)**, per sonorització de la «t» intervocàlica, ha donat:
  - a. cadell
  - b. castell
  - c. canell
  - d. capell

2. **Long(um)**, per palatalització de la «l» inicial, ha donat:
  - a. llonguet
  - b. llarg
  - c. llong
  - d. longuis

3. **Pinna(m)**, per palatalització del grup «nn» i obertura de la vocal inicial, ha donat:
  - a. pinya
  - b. pena
  - c. pinar
  - d. penya

4. **Audir(e)**, per monoptongació del diftong inicial i caiguda de la dental interna, ha donat:
  - a. odiar
  - b. oir
  - c. audició
  - d. gaudir

Exercici 4 [2 punts]

El text que acabeu de traduir parla d'una sèrie d'àmbits i d'edificis romans (**forum, basilica, templum, porticus**) que, d'una manera o altra, **han tingut continuació** en els nostres pobles i ciutats, ja sigui **per la seva forma** o **per la funció** per a la qual van ser pensats pels romans. En un mínim de quinze línies (aprox. 150 mots), expliqueu **breument** la forma i la funció que tenien en el món romà; a continuació digueu **quins edificis** o àmbits **actuals** es pot considerar que en són la continuació ja sigui **per la forma que tenen** o **per la funció que fan**, i assenyaleu, si n'hi ha, les **diferències principals** en comparació amb els antics. Per obtenir una resposta completa, us pot ajudar pensar en els mots catalans que han donat aquestes paraules llatines.